

مدل یابی علی آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی بر اساس طرحواره‌های هیجانی با میانجی‌گری عملکرد جنسی

ساناز سلطانی^۱

دکتر علی خادمی^۲

دکتر عباس بخشی پور^۳

دکتر مرضیه علیوندی وفا^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۷/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۸/۱۵

چکیده

رابطه فرازنشویی رویدادی آسیب‌زاست که می‌تواند زندگی زناشویی یک زوج را به مخاطره اندازد. پژوهش حاضر به منظور ارائه مدل یابی علی آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی بر اساس طرحواره‌های هیجانی با میانجی‌گری عملکرد جنسی اجرا شد. جامعه آماری در این پژوهش، تمامی زنان متأهل شهر تبریز در سال ۱۳۹۹ بود که حداکثر بین ۱۰-۱ سال از ازدواج رسمی آنها گذشته بود. برای انتخاب نمونه از جامعه مذکور، نمونه‌ای به تعداد حداقل ۳۸۴ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. داده‌های پژوهش با استفاده از پرسشنامه‌های آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی، شاخص عملکرد جنسی زنان و طرحواره‌های هیجانی گردآوری شد. کلیه تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS نسخه سه انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «طرحواره‌های هیجانی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» به ترتیب برابر با ۰/۰۲۵ و ۱/۵۳۱ است. چون مقدار آماره t کوچک‌تر از ۱/۹۶ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۵، طرحواره‌ای هیجانی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر مستقیم ندارد. همچنین مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «عملکرد جنسی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» به ترتیب برابر با ۰/۲۴۹- و ۸/۲۴۰ است. چون قدر مطلق آماره t بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر مستقیم دارد.

۱. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران (نویسنده مسئول) dr_khademi@iauo.ac.ir

۳. استاد، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

۴. استادیار، روانشناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

بی‌شک شناخت و بررسی ریشه‌های روابط فرازنشویی و برنامه‌ریزی برای پیشگیری و کاهش و رفع عوامل زمینه ساز، جامعه را در راستای ارتقای سطح سلامت، حفظ نظم و تعادل اجتماعی رهنمون می‌سازد.

واژگان کلیدی: روابط فرازنشویی، طرحواره های هیجانی، عملکرد جنسی

مقدمه

تعهد زناشویی یکی از اصلی‌ترین ارزش‌های مرتبط با نظام خانواده است که از دیرباز مورد تأکید بوده، اما امروزه به دلایل مختلف کم‌رنگ شده است. محققان حوزه خانواده از گسترش آن چیزی که روابط فرازنشویی می‌نامند، سخن می‌گویند و نسبت به پیامدهای نامطلوب آن برای ثبات زناشویی هشدار می‌دهند (ویسمن، ۲۰۰۷). روابط فرازنشویی مهم‌ترین عامل جدایی در ۱۶۰ فرهنگ مختلف شناسایی شده است (پرانک، ۲۰۱۱). زیرا این امر دربرگیرنده تعدادی عناصر رفتاری چون نیازهای نامناسب هیجانی و جنسی، فرصت‌طلبی، بی‌مسئولیتی و فریبکاری عمدی است که پذیرش آن‌ها برای افرادی که به‌نوعی در این مسأله درگیر می‌شوند چندان راحت نیست. همچنین خیانت زناشویی ابزاری است که به‌وسیله آن بدون اینکه فرد به یک تخلف جنایی آشکار دست بزند، جنبه مشکل‌زا و تاریک‌تر شخصیت خود را نشان می‌دهد (فینچام، لمبرت و بیچ، ۲۰۱۰).

آمارهای موجود در زمینه خیانت بسیار متفاوت هستند. بر اساس یکی از معتبرترین مطالعات انجام‌شده در این زمینه در آمریکا، مشخص شده است که سالانه از هر ۱۰۰ زوج ازدواج‌کرده، تقریباً ۱۲ درصد از مردان و ۷ درصد از زنان حداقل یک بار خارج از چارچوب زناشویی‌شان (غیر از همسر) رابطه جنسی داشته‌اند. اما تجزیه و تحلیل اطلاعات از سال ۱۹۹۱ تا ۲۰۰۶ تغییرات تکان‌دهنده‌ای را نشان می‌دهد. محققان دانشگاه واشینگتن دریافته‌اند که میزان شیوع خیانت مردان از ۲۰ درصد در سال ۱۹۹۱ به ۲۸ درصد در سال ۲۰۰۶ و میزان شیوع خیانت زنان از ۵ درصد در سال ۱۹۹۱ به ۱۵ درصد در سال ۲۰۰۶ افزایش یافته است (محمود و نجیب، ۲۰۱۳). خیانت زناشویی در ازدواج اتفاقی رایج و معمول است و در ایالات متحده، تخمین شیوع آن در طول عمر برای روابط فرازنشویی و روابط فرازنشویی جنسی حدود ۲۰ درصد تا ۴۰ درصد گزارش شده است که بستگی به سن و جنسیت افراد دارد (اتکینز و همکاران، ۲۰۱۰). همچنین طبق برآوردها، بین ۲۱ تا ۷۰ درصد زنان و ۲۶ تا ۷۵ درصد مردان در ایالات متحده آمریکا، حداقل یک بار در طول زندگی زناشویی به روابط خارج از ازدواج روی می‌آورند (جنیفریو، ۲۰۰۹).

روابط فرازنشویی مسأله‌ای چندوجهی است که علل و عوامل مختلفی در ابعاد درون فردی و محیطی در گرایش افراد به آن تأثیر دارد (زارع، ۲۰۱۱). از طرفی تعدادی از پژوهشگران با در نظر گرفتن خیانت به‌عنوان یک مسأله درونی، بر ویژگی‌های درون فردی نظیر تنوع‌طلبی جنسی و عاطفی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به‌ویژه در بعد عاطفی و جنسی، ضعف در ایمان و اعتقادات مذهبی بازدارنده، برون‌گرایی و فقدان تعهد به‌عنوان علل اصلی خیانت تأکید می‌کنند (بروئر و آبل، ۲۰۱۵). از طرف دیگر سایر پژوهشگران،

اختلال در روابط بین فردی نظیر نارضایتی عاطفی، نارضایتی جنسی، سبک‌های دل‌بستگی ناایمن، افزایش تعاملات منفی نسبت به تعاملات مثبت را به‌عنوان علل خیانت گزارش می‌کنند و معتقدند که خیانت، حاصل نقص در رابطه زوجی است و تنها در رابطه ملال‌آور و آشفته اتفاق می‌افتد (جنکیس، ۲۰۱۵). یکی از عوامل احتمالی در آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی، طرحواره‌های هیجانی است. هیجانات بخش عمده‌ای از زندگی روزمره هر فردی را تشکیل می‌دهد. هیجان یک کارکرد پیچیده و چندبعدی است که در دستیابی به اهداف نقش مهمی ایفا می‌کند. هیجان‌ها پدیده‌های چندوجهی‌اند، که تا اندازه‌ای حالت‌های عاطفی ذهنی هستند که باعث می‌شوند تا به شیوه خاصی احساس کنیم. هیجان‌ها یک زنجیره از اعمال خودکار هستند که به دلیل ماهیت عاطفی و هیجانی خود به زنجیره زیربنایی خود یعنی طرحواره‌های هیجانی می‌رسند و در نقش ساخت و تداوم آن‌ها عمل می‌کنند. در واقع می‌توان گفت هیجان‌ها عوامل سازنده یک طرحواره هیجانی هستند.

در همین راستا، نظریه‌پردازان طرحواره‌های هیجانی از جمله آدلر که اولین بار اصلاح طرحواره را به کار برد معتقد بود که آسیب‌شناسی روانی بازتاب طرحواره‌های ناسالم و روان‌نژند است که زیربنای سبک زندگی بشمار می‌رود. (اسپری، ۱۹۹۴ به نقل قول از یانگ، ۱۹۹۹). مدل طرحواره هیجانی لیهی (۲۰۰۲) بر اساس مفهوم پردازش هیجانی و مدل فرا شناختی مدل طرحواره هیجانی خود را ارائه داده است. که این مدل دربرگیرنده تفسیر و ارزیابی فرد از هیجان‌ها و راهبردهای کنترل هیجان فرد است گسترش می‌دهد (لیهی، ۲۰۱۵).

نظریه پرداز دیگری بنام رابرت لیهن در کتاب غلبه بر مقاومت در شناخت درمانی یک نگاه طرحواره‌ای آغاز کرد و اصطلاح مازوخیسم روانکاو را با طرحواره‌های تأیید طلبی و طردشدگی جایگزین کرد. جفری یانگ برای طرحواره‌ها نظریه دل‌بستگی گشتالت روانکاو و نظریه آدلر را درون نظریه خود جای داد. یانگ به پنج نیاز اساسی انسان اشاره کرد این نیازها شامل دل‌بستگی و امنیت/ خودمختاری و استقلال/ آزادی خودانگیختگی تفریح و بازی احد و مرزهای واقع‌بینانه. بنابراین افرادی که از مشکلات روان‌شناختی رنج می‌برند برآورده ساختن این نیازها برایشان دشوار است این‌ها همچنین دچار ذهنیت کودک آسیب‌پذیر کودک عصبانی یا تکانشی و ذهنیت کودک شاد را دارا می‌باشند که این ارتباط تنگاتنگی با طرحواره‌های بزرگسالی دارد و شکل‌گیری طرحواره و طرد و بریدگی - بدرفتاری و بی‌اعتمادی - شکست و ... ایجاد می‌کند. درمان گران بالینی و مشاوران معتقدند که طرحواره‌ها و نگرش‌ها نسبت به هیجان‌ها در کاهش تجربه استرس و نهایتاً پیشگیری و بهبود بیماران مؤثر است (بیاضی، گوهری، حجت، بهراد، ۱۳۹۲).

افزون بر موارد فوق، پژوهش‌های انجام‌شده در مورد تعاملات زناشویی نشان می‌دهند، افراد توانایی‌های مختلف در فهم و درک دقیق هیجان‌ها دارند. این تفاوت‌های فردی در سایر مهارت‌های مرتبط با این توانایی‌ها نیز مشاهده می‌شود. علاوه بر این، زوج‌های خوشبخت و شاد نسبت به زوج‌های ناسازگار، هم در اظهار و ابراز هیجان‌ها و هم در استنباط، تشخیص و دریافت هیجان‌ها، عملکرد بهتری از خود نشان

می‌دهند (فیتنس، ۲۰۰۱). در پژوهشی که توسط مهدی زاده و دره کردی (۱۳۹۹) با هدف بررسی رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و نگرش به روابط فرازنشویی صورت پذیرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که می‌توان از طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه روابط فرازنشویی را پیش‌بینی کرد. همچنین در پژوهشی که توسط چهره آز ابوالحسنی و هنرپروران (۱۳۹۶) به‌منظور تبیین رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با نگرش به روابط فرازنشویی در زوجین صورت پذیرفت، یافته‌های پژوهش نشان داد که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در زنان و مردان با نگرش به روابط فرازنشویی رابطه معنادار وجود دارد.

به نظر می‌رسد که یک عامل مستعدساز دیگر برای روابط فرازنشویی، عامل عملکرد جنسی است؛ زوجی که رضایت جنسی ندارد، به‌احتمال زیاد تمایل پیدا می‌کند این رضایت را حداقل با رابطه جنسی خارج از زنشویی جبران کند (آتکینز، باکام و جکوبسون، ۲۰۰۱). کیفیت کم یا دفعات کم رابطه جنسی در روابط زنشویی و نداشتن تشابه و تفاهم در ازدواج، عوامل زمینه‌ساز رابطه جنسی خارج از ازدواج است؛ شاید درگیری افراد در این رابطه، ابزاری برای بازگرداندن تعادل باشد. طبق دیدگاه نقص، خیانت زمانی صورت می‌گیرد که فرد در روابط خود با همسرش، دچار نقص و کمبود باشد؛ یعنی طرف مقابل این نیازها را ارضا نکند و وقتی در رابطه موجود، احساس امنیت عاطفی و صمیمیت، ارضا نمی‌شود (مؤمنی جاوید و شعاع کاظمی، ۱۳۸۹).

در این راستا بانک و باکر (۱۹۹۵) دریافتند که نگرش افراد نسبت به روابط جنسی فرازنشویی شاخص مهمی برای پیش‌بینی تمایل به روابط جنسی فرازنشویی است؛ چراکه این اعتقادات و ارزش‌ها، درگیری در روابط فرازنشویی را ترغیب یا منع می‌کنند. همچنین در پژوهشی که توسط خدابخشی کولایی، بهرامی، رستاک و اقلیما (۱۳۹۵) به بررسی رضایت جنسی در مردان با سابقه پیمان‌شکنی و فاقد سابقه پیمان‌شکنی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که مردانی که رضایت جنسی پایینی داشتند، در مراتب پیمان‌شکنی بالاتری در زندگی خود در مقایسه با مردانی که رضایت جنسی بیشتر را در زندگی زنشویی خود تجربه کرده بودند، قرار داشتند. به نظر می‌رسد که رضایت جنسی در زوجها عامل مهم و کلیدی را در وفاداری زوجی ایفا می‌کند. توجه متخصصان و مشاوران خانواده و زوج درمانگران به این دو مؤلفه بسیار ضروری است.

عامل دیگر احتمالی در آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی، ابعاد نابهنجار شخصیت است. شاید بتوان شخصیت را اساسی‌ترین موضوع علم روان‌شناسی دانست، چراکه مفهوم شخصیت از ابعاد مختلف قابل بررسی است. برخی از روان‌شناسان این کلمه را تنها در ارتباط با رفتارهای عینی به کار می‌برند و گروهی آن را مجموعه فردی الگوهای تفکر، انگیزشی و عواطف می‌دانند (رأس، به نقل از پور جبار آخونی، ۱۳۹۷). شخصیت، از الگوهای نسبتاً پایدار صفات، ویژگی‌ها یا گرایش‌هایی تشکیل شده است که به تفاوت‌های فردی در رفتار، ثبات رفتار در طول زمان و تداوم رفتار در موقعیت‌های گوناگون می‌انجامد.

روان‌شناسان، رویکردهای گوناگونی را برای درک پیچیدگی شخصیت انسان ارائه داده‌اند (پور جبار آخونی، ۱۳۹۷)

بررسی‌های علمی برای شناسایی عوامل و متغیرهای مرتبط با روابط فرازنشویی و پیامدهای آن در جامعه، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. در کشورهای مختلف، در خصوص علل و عوامل به وجود آورنده آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی و روش‌های مداخله و پیشگیری آن تحقیقات مختلفی شده است؛ درحالی‌که به دلیل حساسیت زیاد و دسترسی نداشتن آسان به افراد و نیز واکنش شدید جامعه و قوانین به عاملان، پژوهش‌ها در این زمینه در ایران بسیار اندک و ناکافی است. بی‌شک شناخت و بررسی ریشه‌های مشکل و برنامه‌ریزی برای پیشگیری و کاهش و رفع عوامل زمینه‌ساز، جامعه را در راستای ارتقای سطح سلامت، حفظ نظم و تعادل اجتماعی رهنمون می‌سازد؛ از این رو، پژوهش حاضر با هدف مدل یابی علی آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی بر اساس طرحواره‌های هیجانی با میانجی‌گری عملکرد جنسی صورت پذیرفت.

جامعه و روش

با توجه به اینکه این تحقیق، تدوین مدل‌یابی علی آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی بر اساس طرحواره‌های هیجانی با میانجی‌گری عملکرد جنسی است، لذا روش پژوهش، معادلات ساختاری است. جامعه آماری در این پژوهش، تمامی زنان متأهل شهر تبریز در سال ۱۳۹۹ بود که حداکثر بین ۱-۱۰ سال از ازدواج رسمی آن‌ها گذشته بود. برای انتخاب نمونه از جامعه مذکور، نمونه‌ای به تعداد حداقل ۳۸۴ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. با مراجعه به سازمان‌ها، باشگاه‌ها، کتابخانه‌ها، هیأت‌های زنان، دانشگاه‌ها، کارخانه‌ها، محل‌های هنری و بیمارستان‌ها زنان متأهل آن مراکز به صورت هدفمندانه انتخاب شد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

پرسشنامه آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی: این پرسشنامه در سال ۱۳۹۷ در رساله دکتری توسط ظفر قلیزاده (۱۳۹۷) ساخته شد. دارای ۳۰ سؤال است و پنج زیر مقیاس که عبارتند از: مشخصات خانوادگی، عامل رسانه‌ای، سبک رفتار جنسی، ویژگی‌های شخصیتی، شناختی تشکیل شده است. یعنی در تجزیه و تحلیل عاملی، پنج عامل (زیر مقیاس) به دست آمد. پرسش‌های ۱۰، ۱۴، ۱۸، ۲۳، ۲۷، ۲۸ در اولین عامل (مشخصات خانوادگی)، پرسش‌های ۱، ۶، ۸، ۱۶، ۲۱، ۲۶ در دومین عامل (رسانه‌ای)، پرسش‌های ۹، ۷، ۱۲، ۱۳، ۱۷، ۲۲ در سومین عامل (سبک رفتار جنسی)، پرسش‌های ۲، ۷، ۱۵، ۱۹، ۲۴، ۲۹ در چهارمین عامل (ویژگی‌های شخصیتی)، پرسش‌های ۳، ۴، ۵، ۲۰، ۲۵، ۳۰ در پنجمین عامل (شناختی) قرار گرفته‌اند.

در تعیین روایی مقیاس، از روش میزان همبستگی مقیاس با آزمون خرسندی زناشویی، همسانی درونی و تحلیل عاملی استفاده شد. میزان همبستگی بین نمرات آزمون خرسندی زناشویی و عامل ۱ مقیاس

آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی برابر $۰/۷۸$ ، میزان همبستگی بین نمرات آزمون خرسندی زناشویی و عامل ۲ مقیاس آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی برابر $۰/۷۰$ ، میزان همبستگی بین نمرات آزمون خرسندی زناشویی و عامل ۳ مقیاس آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی برابر $۰/۷۳$ ، میزان همبستگی بین نمرات آزمون خرسندی زناشویی و عامل ۴ مقیاس آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی برابر $۰/۷۶$ ، میزان همبستگی بین نمرات آزمون خرسندی زناشویی و عامل ۵ مقیاس آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی برابر $۰/۸۱$ و میزان همبستگی بین نمرات آزمون خرسندی زناشویی و کل مقیاس آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی برابر $۰/۷۵$ است. جهت تعیین روایی محتوا و صوری از نظرات متخصصان استفاده شده است.

جهت تعیین پایایی مقیاس، از ضریب آلفای کرونباخ، استفاده شده است. پایایی کل پرسشنامه برابر $۰/۸۸$ ، پایایی عامل یک پرسشنامه برابر $۰/۸۱$ ، پایایی عامل دو پرسشنامه برابر $۰/۷۳$ ، پایایی عامل سه پرسشنامه برابر $۰/۶۳$ ، پایایی عامل چهار پرسشنامه برابر $۰/۷۸$ ، پایایی عامل پنج پرسشنامه $۰/۶۹$ بوده است.

شاخص عملکرد جنسی زنان: با ۱۹ سؤال، عملکرد جنسی زنان را در ۶ حوزه مستقل میل، تحریک روانی، رطوبت، ارگاسم، رضایتمندی و درد جنسی می‌سنجد. پرسشنامه مذکور در تحقیقات خارج از کشور به‌طور گسترده مورد استفاده قرار گرفته است. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت است و در پرسشنامه کنار سؤالات ذکر شده است. در مورد نحوه نمره‌دهی، طبق دستورالعمل طراح پرسشنامه، نمرات هر حوزه از طریق جمع نمرات سؤال‌های هر حوزه و ضرب آن در عدد فاکتور به دست آمد (از آنجاکه در پرسشنامه FSFI تعداد سؤالات حوزه‌ها با یکدیگر برابر نیستند، ابتدا جهت هم‌وزن کردن حوزه‌ها با یکدیگر نمرات حاصل از سؤال‌های هر حوزه با هم جمع شده و سپس در عدد فاکتور ضرب می‌گردد). نمرات در نظر گرفته شده برای سؤال‌های ۱- حوزه میل و ۲- حوزه تهییج جنسی، ۳- رطوبت مهبل، ۴- ارگاسم، ۵- درد و ۶- رضایتمندی جنسی (۵-۱ یا ۰) است. نمره صفر حاکی از آن است که فرد در طول ۴ هفته گذشته فعالیت جنسی نداشته است. با جمع کردن نمرات شش حوزه با هم نمره کل مقیاس به دست می‌آید. به این ترتیب نمره‌گذاری به‌گونه‌ای است که نمره بیشتر مبین کارکرد بهتر جنسی است. بر اساس هم‌وزن نمودن حوزه‌ها، حداکثر نمره برای هر حوزه برابر ۶ و برای کل مقیاس ۳۶ خواهد بود. حداقل نمره برای حوزه میل جنسی ($۱/۲$)، حوزه تهییج جنسی، رطوبت مهبل، ارگاسم و درد (۰) و حوزه رضایتمندی ($۰/۸$) و برای کل مقیاس حداقل نمره برابر ۲ خواهد بود.

نقطه برش برای کل مقیاس و زیر مقیاس‌ها به ترتیب عبارت هستند از: کل مقیاس ۲۸، میل $۳/۳$ ، تحریک روانی $۳/۴$ ، رطوبت $۳/۴$ ، ارگاسم $۳/۴$ ، رضایتمندی $۳/۸$ و درد جنسی $۳/۸$ ، به عبارت دیگر نمرات بیشتر از نقطه برش مبین عملکرد خوب است.

در پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۸۷) پایایی مقیاس از طریق آنالیز ثبات یا ضریب همسانی درونی سؤالات (Internal Consistency Coefficient) محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ در کل

افراد برای هر یک از حوزه‌ها و کل مقیاس ۰/۷۰ و بالاتر بود. در مطالعه روزن و همکاران پایایی بازآزمایی کل مقیاس ۰/۸۸ و برای زیر مقیاس‌ها از ۰/۷۹ تا ۰/۸۶ گزارش شده است. بر اساس نتایج مطالعه محمدی و همکاران (۱۳۸۷) تفاوت معناداری بین نمرات کل مقیاس و هر یک از حوزه‌های آن در دو گروه دارای اختلال عملکرد جنسی و بدون اختلال وجود دارد که نشانگر اعتبار (روایی) تمیزی این ابزار است.

پرسشنامه طرح‌واره‌های هیجانی: فرم ۲۸ سؤالی آن در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است. در این مقیاس ما می‌توانیم ۱۴ نوع طرح‌واره هیجانی را بسنجیم. این مقیاس به روش لیکرت و به صورت ۶ جوابی است. این مقیاس دارای ۲۸ عبارت است که ۱۴ زیرمقیاس را در حیطه طرح‌واره هیجانی می‌سنجد. روش نمره‌گذاری در این مقیاس به این صورت است که، گزینه کاملاً درست نمره ۶ تقریباً درست نمره ۵، کمی درست نمره ۴، کمی غلط نمره ۳، تقریباً غلط نمره ۲، و کاملاً غلط نمره ۱ می‌گیرند. ولی در بعضی سؤالات نمره‌دهی معکوس است. بعد از جمع‌بندی نمرات مربوط به هر زیرمقیاس هر چه نمره فرد بیشتر باشد فرد به سمت هیجان‌های منفی می‌رود و هیجانی‌تر شناخته می‌شود. اعتبار و پایایی آن در گروه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است که به شرح زیر است. لیهی (۱۳۹۰) در پژوهش خود، روایی مقیاس طرح‌واره‌های هیجانی را با استفاده از تحلیل همبستگی گویه‌ها با یکدیگر و همبستگی با سیاهه‌های چند محوری بالینی میلون، ویراست سوم، اضطراب بک و افسردگی بک و پرسشنامه فراشناختی کارت رایت هاتون وولز (۱۹۹۷) بر روی ۵۳ بیمار روان‌پزشکی مورد بررسی قرار داد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که اکثریت ابعاد چهارده‌گانه این مقیاس همبستگی‌های معنی‌داری با اضطراب و افسردگی دارند. همچنین نتایج حاصل از همبستگی بین ابعاد نیز حاکی از روایی قابل قبول این مقیاس بود. همچنین، لیهی پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۸۱ گزارش کرده است.

یافته‌ها

در این تحقیق شاخص‌های آماری مورد استفاده تعداد، میانگین، انحراف استاندارد، حداقل، حداکثر، کجی و کشیدگی است. این شاخص‌ها برای متغیرهای پژوهش در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر	کجی	کشیدگی
آسیب‌پذیری روابط فراژناشویی	۳۸۴	۸۱/۹۸	۲۹/۴۶	۳۹	۱۴۴	۱/۵۸	۱/۲۲
عملکرد جنسی	۳۸۴	۶۴/۹۲	۲۴/۰۲	۲۱	۹۰	-۰/۶۷	-۰/۶۱
طرح‌واره‌های هیجانی	۳۸۴	۱۱۲/۲۴	۳۸/۷۱	۳۵	۱۶۱	-۰/۰۷	-۱/۳۶
عاطفه منفی	۳۸۴	۸/۴۳	۳/۷۱	۱	۱۴	۰/۱۶	-۰/۲۸
گسلش	۳۸۴	۷/۷۸	۳/۹۴	۳	۱۵	۰/۲۷	-۰/۲۲
مخالفت ورزی	۳۸۴	۷/۳۳	۳/۹۸	۲	۱۳	۰/۷۸	-۰/۴۸
مهارت‌گسیختگی	۳۸۴	۱۰/۶۵	۴/۷۲	۴	۱۴	۰/۲۱	۱/۳۵
روان‌پریش‌خوبی	۳۸۴	۶/۸۸	۳/۹۳	۲	۱۲	۰/۹۰	۰/۱۰

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که میانگین متغیرهای «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»، «عملکرد جنسی»، «طرح‌واره‌های هیجانی»، «عاطفه منفی»، «گسلش»، «مخالفت ورزی»، «مهارت‌گسیختگی» و «روان‌پیش‌خویی» به ترتیب برابر با ۸۱/۹۸، ۶۴/۹۲، ۱۱۲/۲۴، ۸/۴۳، ۷/۷۸، ۷/۳۳، ۱۰/۶۵ و ۶/۸۸ و انحراف استاندارد آن‌ها به ترتیب برابر با ۲۹/۴۶، ۲۴/۰۲، ۳۸/۷۱، ۳/۷۱، ۳/۹۴، ۳/۹۸، ۴/۷۲ و ۳/۹۳ است. همچنین مقدار کجی برای متغیرهای «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»، «عملکرد جنسی»، «طرح‌واره‌های هیجانی»، «عاطفه منفی»، «گسلش»، «مخالفت ورزی»، «مهارت‌گسیختگی» و «روان‌پیش‌خویی» به ترتیب برابر با ۱/۵۸، ۰/۶۷، ۰/۰۷، ۰/۱۶، ۰/۲۷، ۰/۷۸، ۰/۲۱ و ۰/۹۰ و مقدار کشیدگی این متغیرها به ترتیب برابر با ۱/۲۲، ۰/۶۱، ۰/۳۶، ۰/۲۸، ۰/۲۲، ۰/۴۸، ۱/۳۵ و ۰/۱۰ است.

فرضیه‌های تحقیق با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با کمترین مربعات جزئی (PLS) مورد آزمون قرار گرفتند. الگویایی معادلات ساختاری در دو مرحله به آزمون الگو می‌پردازد که شامل آزمون الگوی اندازه‌گیری و ساختاری است. در مدل‌سازی PLS، الگوی اندازه‌گیری را مدل بیرونی و الگوی ساختاری را مدل درونی می‌نامند. الگوی اندازه‌گیری به بررسی اعتبار و روایی ابزارهای اندازه‌گیری و سازه‌های پژوهش می‌پردازد و الگوی ساختاری، فرضیه‌ها و روابط متغیرهای مکنون را مورد آزمون قرار می‌دهد. جهت بررسی اعتبار سازه‌ها، فرنل و لاکر (۱۹۸۱)، سه ملاک را پیشنهاد می‌کنند که شامل: ۱- اعتبار هر یک از گویه‌ها، ۲- اعتبار ترکیبی^۲ هر یک از سازه‌ها و ۳- متوسط واریانس استخراج‌شده^۳. در مورد اعتبار هر یک از گویه‌ها، بار عاملی ۰/۵ و بیشتر هر گویه در تحلیل عاملی تأییدی نشانگر سازه خوب تعریف شده است. همچنین بار عاملی گویه‌ها باید حداقل در سطح ۰/۰۱ معنادار باشند (گیفن، ۲۰۰۵). لازم به توضیح است که اگر بار عاملی گوی‌های کوچک‌تر از ۰/۵ باشد؛ بهتر است آن گویه حذف شود. پایایی ترکیبی درواقع نسبت مجموع بارهای عاملی متغیرهای مکنون به مجموع بارهای عاملی به‌علاوه واریانس خطا است که مقادیر آن بین ۰ تا ۱ است و جایگزینی برای آلفای کرونباخ است. مقدار این شاخص نباید کمتر از ۰/۷ باشد. به این شاخص نسبت دیلون - گلدشتاین نیز گفته می‌شود. ملاک سوم، بررسی اعتبار میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) است. فرنل و لاکر مقادیر ۰/۵ و بیشتر را برای AVE توصیه می‌کنند و این امر به معنای آن است که سازه موردنظر حدود ۵۰ درصد و یا بیشتر واریانس نشانگرهای خود را تبیین می‌کنند برای آزمون فرضیه‌های این تحقیق، ابتدا مفروضه‌های این روش مورد بررسی قرار

¹ Partial Least Square

² Composite Reliability

³ Average Variance Extracted

می‌گیرد. لازم به توضیح است که کلیه تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS نسخه ۳ انجام شده است.

جدول ۲: شاخص‌های آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) را نشان می‌دهد.

جدول ۲. نتایج بررسی اعتبار متغیرهای پژوهش

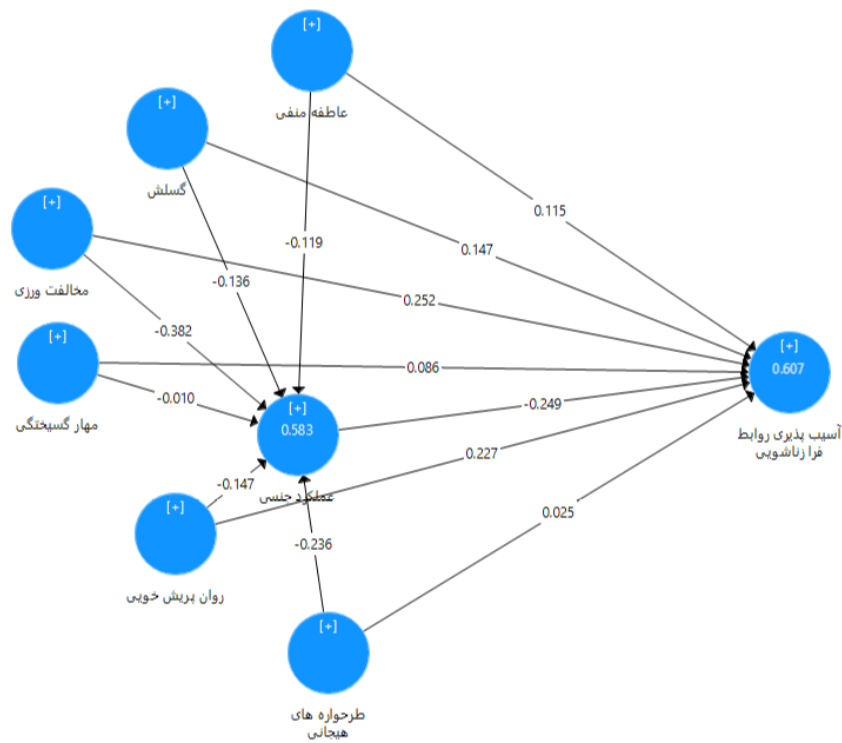
متغیرها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	متوسط واریانس استخراج شده
آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی	۰/۹۷۵	۰/۹۷۷	۰/۵۸۵
روان‌پریش‌خویی	۰/۷۹۰	۰/۸۵۷	۰/۵۴۶
طرح‌واره‌های هیجانی	۰/۹۷۳	۰/۹۷۴	۰/۵۷۷
عاطفه منفی	۰/۷۲۸	۰/۸۱۶	۰/۵۰۱
عملکرد جنسی	۰/۹۶۷	۰/۹۶۹	۰/۶۲۲
مخالفت‌ورزی	۰/۷۳۳	۰/۸۳۶	۰/۵۴۵
مهارت‌گسیختگی	۰/۸۶۳	۰/۸۹۹	۰/۶۴۱
گسلش	۰/۷۳۲	۰/۸۲۰	۰/۵۰۳

با توجه به این جدول، چون مقدار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تمامی سازه‌ها (متغیرها) بزرگ‌تر از ۰/۷ و مقدار میانگین واریانس استخراج شده برای تمامی سازه‌ها بزرگ‌تر از ۰/۵ است؛ لذا سازه‌های این پژوهش از لحاظ همگرایی و همبستگی از اعتبار کافی برخوردار است.

جدول ۳ ضرایب همبستگی پیرسون و شاخص روایی منفک را نشان می‌دهد.

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون و شاخص روایی منفک

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱- آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی	۰/۷۶۵							
۲- روان‌پریش‌خویی	۰/۷۳۷	۰/۷۳۹						
۳- طرح‌واره‌های هیجانی	۰/۶۸۷	۰/۶۳۲	۰/۷۶۰					
۴- عاطفه منفی	۰/۷۱۵	۰/۷۲۱	۰/۶۲۱	۰/۷۰۸				
۵- عملکرد جنسی	۰/۷۱۲	۰/۷۰۳	۰/۶۹۳	۰/۶۸۶	۰/۷۸۹			
۶- مخالفت‌ورزی	۰/۷۰۹	۰/۶۹۴	۰/۵۱۹	۰/۶۵۵	۰/۷۳۸	۰/۷۳۰		
۷- مهارت‌گسیختگی	۰/۶۷۲	۰/۶۰۵	۰/۶۰۳	۰/۶۲۰	۰/۵۸۸	۰/۴۸۲	۰/۸۰۰	
۸- گسلش	۰/۶۹۳	۰/۷۲۴	۰/۶۲۹	۰/۷۰۰	۰/۶۹۸	۰/۷۰۴	۰/۶۵۰	۰/۷۰۹

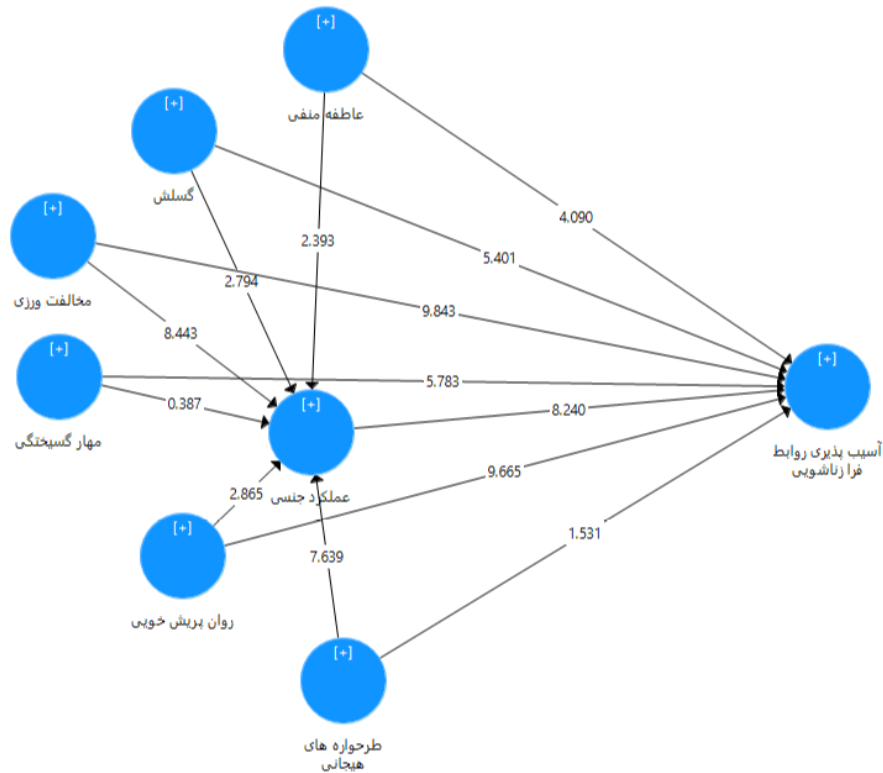

* قطر اصلی، ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده (AVE) را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل آزمون شده تحقیق بر اساس ضرایب تأثیر

مقادیر روی قطر اصلی این ماتریس، ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده (AVE) را نشان می‌دهد. لازمه تأیید روایی منفک، بیشتر بودن مقدار ریشه دوم AVE از قدرمطلق تمامی ضرایب همبستگی متغیر مربوطه با باقی متغیرها است (چن، ۱۹۸۸). همان‌طور که قابل مشاهده است، مقادیر موجود بر روی قطر اصلی دارای بیشترین مقدار ستون بوده که این امر نشان دهنده روایی مناسب سازه‌ها است. پس از بررسی اعتبار و روایی ابزارهای اندازه‌گیری و سازه‌های پژوهش، لازم است تا روابط متغیرهای مکنون مورد آزمون قرار گیرد. بدین منظور، مدل آزمون شده پژوهش بر اساس ضرایب تأثیر و آماره t در شکل‌های ۱ و ۲ ارائه شده است.

با توجه به شکل ۱ مشاهده می‌شود که میزان ضریب تعیین برای متغیر وابسته «آسیب‌پذیری روابط فراژناشویی» برابر با ۰/۶۰۷ است. این بدان معناست که ۶۰/۷ درصد تغییرات «آسیب‌پذیری روابط فراژناشویی» به وسیله تغییرات متغیرهای «عملکرد جنسی»، «طرح‌واره‌های هیجانی»، «عاطفه منفی»، «گسلش»، «مخالفت ورزی»، «مهارت‌گسیختگی» و «روان‌پریش‌خویی» تبیین شده است. همچنین میزان ضریب تعیین برای متغیر «عملکرد جنسی» برابر با ۰/۵۸۳ است. این بدان معناست که ۵۸/۳ درصد تغییرات «عملکرد جنسی» به وسیله تغییرات متغیرهای «طرح‌واره‌های هیجانی»، «عاطفه منفی»، «گسلش»، «مخالفت ورزی»، «مهارت‌گسیختگی» و «روان‌پریش‌خویی» تبیین شده است.

شکل ۲. مدل آزمون شده تحقیق بر اساس آماره t

شاخص‌های برازش مدل:

در تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری با کمترین مربعات جزئی که با نرم‌افزار PLS انجام می‌شود معمولاً شاخص‌های SRMR، GOF و NFI برای نیکویی برازش مدل گزارش می‌شود. این شاخص‌ها در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول ۴. شاخص‌های نیکویی برازش

شاخص	GOF	NFI	SRMR
مقدار	۰/۵۱۳	۰/۸۳۸	۰/۰۴۸

با توجه به جدول فوق، چون مقدار GOF بزرگ‌تر از ۰/۴، مقدار NFI نزدیک به ۱ است و مقدار SRMR کوچک‌تر از ۰/۰۸ است؛ لذا مدل مورد استفاده در این پژوهش مدل مناسبی است.

حال با استفاده از شکل‌های ۱ و ۲ به آزمون فرضیه‌های تحقیق می‌پردازیم.

آزمون فرضیه اول:

فرضیه اول تحقیق بیان می‌کند که «عاطفه منفی به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نچار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد». با توجه به شکل‌های ۱ و ۲، نتایج حاصل از انجام این فرضیه در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵. ضریب مسیر و آماره t مربوط به فرضیه اول

نتیجه	آماره t	ضریب تأثیر (β)	فرضیه
تأیید	۴/۰۹۰**	۰/۱۱۵	تأثیر «عاطفه منفی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»

** ۲/۵۸ > |t| نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱ است.

با توجه به این جدول مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «عاطفه منفی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» به ترتیب برابر با ۰/۱۱۵ و ۴/۰۹۰ است. چون مقدار آماره t بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، عاطفه منفی به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نچار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد. در نتیجه فرضیه اول تحقیق تأیید می‌شود.

آزمون فرضیه دوم:

فرضیه دوم تحقیق بیان می‌کند که «گسلش به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نچار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد». با توجه به شکل‌های ۱ و ۲، نتایج حاصل از انجام این فرضیه در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶. ضریب مسیر و آماره t مربوط به فرضیه دوم

نتیجه	آماره t	ضریب تأثیر (β)	فرضیه
تأیید	۵/۴۰۱**	۰/۱۴۷	تأثیر «گسلش» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»

** ۲/۵۸ > |t| نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱ است.

با توجه به این جدول مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «گسلش» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» به ترتیب برابر با ۰/۱۴۷ و ۵/۴۰۱ است. چون مقدار آماره t بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، گسلش به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نچار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد. در نتیجه فرضیه دوم تحقیق تأیید می‌شود.

آزمون فرضیه سوم:

فرضیه سوم تحقیق بیان می‌کند که «مخالفت‌ورزی به‌عنوان یکی از ابعاد نابهنجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر مستقیم دارد». با توجه به شکل‌های ۱ و ۲، نتایج حاصل از انجام این فرضیه در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷. ضریب مسیر و آماره t مربوط به فرضیه سوم

فرضیه	ضریب تأثیر (β)	آماره t	نتیجه
تأثیر «مخالفت‌ورزی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»	۰/۲۵۲	۹/۸۴۳**	تأیید

** ۲/۵۸ > |t| نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱ است.

با توجه به این جدول مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «مخالفت‌ورزی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» به ترتیب برابر با ۰/۲۵۲ و ۹/۸۴۳ است. چون مقدار آماره t بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، مخالفت‌ورزی به‌عنوان یکی از ابعاد نابهنجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر مستقیم دارد. در نتیجه فرضیه سوم تحقیق تأیید می‌شود.

آزمون فرضیه چهارم:

فرضیه چهارم تحقیق بیان می‌کند که «مهارگسیختگی به‌عنوان یکی از ابعاد نابهنجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر مستقیم دارد». با توجه به شکل‌های ۱ و ۲، نتایج حاصل از انجام این فرضیه در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸. ضریب مسیر و آماره t مربوط به فرضیه چهارم

فرضیه	ضریب تأثیر (β)	آماره t	نتیجه
تأثیر «مهارگسیختگی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»	۰/۰۸۶	۵/۷۸۳**	تأیید

** ۲/۵۸ > |t| نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱ است.

با توجه به این جدول مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «مهارگسیختگی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» به ترتیب برابر با ۰/۰۸۶ و ۵/۷۸۳ است. چون مقدار آماره t بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، مهارگسیختگی به‌عنوان یکی از ابعاد نابهنجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر مستقیم دارد. در نتیجه فرضیه چهارم تحقیق تأیید می‌شود.

آزمون فرضیه پنجم:

فرضیه پنجم تحقیق بیان می‌کند که «روان‌پریش‌خویی به‌عنوان یکی از ابعاد نابهنجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد». با توجه به شکل‌های ۱ و ۲، نتایج حاصل از انجام این فرضیه در جدول ۹ آمده است.

جدول ۹. ضریب مسیر و آماره t مربوط به فرضیه پنجم

فرضیه	ضریب تأثیر (β)	آماره t	نتیجه
تأثیر «روان‌پریش‌خویی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»	۰/۲۲۷	۹/۶۶۵*	تأیید

** $|t| > ۲/۵۸$ نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱ است.

با توجه به این جدول مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «روان‌پریش‌خویی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» به ترتیب برابر با ۰/۲۲۷ و ۹/۶۶۵ است. چون مقدار آماره t بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، روان‌پریش‌خویی به‌عنوان یکی از ابعاد نابهنجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد. در نتیجه فرضیه پنجم تحقیق تأیید می‌شود. فرضیه ششم تحقیق بیان می‌کند که «طرحواره‌های هیجانی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد». با توجه به شکل‌های ۱ و ۲، نتایج حاصل از انجام این فرضیه در جدول ۱۰ آمده است.

جدول ۱۰. ضریب مسیر و آماره t مربوط به فرضیه اول

فرضیه	ضریب تأثیر (β)	آماره t	نتیجه
تأثیر «طرحواره‌های هیجانی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»	۰/۰۲۵	۱/۵۳۱	رد

با توجه به این جدول مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «طرحواره‌های هیجانی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» به ترتیب برابر با ۰/۰۲۵ و ۱/۵۳۱ است. چون مقدار آماره t کوچک‌تر از ۱/۹۶ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۵، طرحواره‌های هیجانی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم ندارد. در نتیجه فرضیه ششم تحقیق رد می‌شود.

آزمون فرضیه هفتم:

فرضیه هفتم تحقیق بیان می‌کند که «عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد». با توجه به شکل‌های ۱ و ۲، نتایج حاصل از انجام این فرضیه در جدول ۱۱ آمده است.

جدول ۱۱. ضریب مسیر و آماره t مربوط به فرضیه دوم

فرضیه	ضریب تأثیر (β)	آماره t	نتیجه
تأثیر «عملکرد جنسی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»	-۰/۲۴۹	۸/۲۴۰**	تأیید

** ۲/۵۸ > |t| نشان‌دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱ است.

با توجه به این جدول مشاهده می‌شود که ضریب مسیر و آماره t مربوط به تأثیر «عملکرد جنسی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» به ترتیب برابر با -۰/۲۴۹ و ۸/۲۴۰ است. چون قدر مطلق آماره t بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است؛ لذا در سطح معنی‌داری ۰/۰۱، عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد. در نتیجه فرضیه هفتم تحقیق تأیید می‌شود.

آزمون فرضیه هشتم:

فرضیه هشتم تحقیق بیان می‌کند که «عاطفه منفی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد». برای آزمون این فرضیه از آزمون سوبل استفاده شده است. آماره آزمون سوبل به صورت زیر است:

$$Z = \frac{ab}{\sqrt{b^2 \cdot S_a^2 + a^2 \cdot S_b^2 + S_a^2 \cdot S_b^2}}$$

که در آن a برابر ضریب مسیر متغیر «عاطفه منفی» به متغیر میانجی «عملکرد جنسی» و b نشان‌دهنده ضریب مسیر متغیر میانجی «عملکرد جنسی» به متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» است. همچنین S_a و S_b به ترتیب نشان‌دهنده خطای استاندارد ضرایب مسیر a و b است. اگر قدرمطلق Z از ۱/۹۶ بزرگ‌تر باشد، اثر غیرمستقیم متغیر «عاطفه منفی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» با اطمینان ۹۵ درصد معنادار است. همچنین اگر قدرمطلق Z از ۲/۵۸ بزرگ‌تر باشد آنگاه اثر غیرمستقیم متغیر «عاطفه منفی» بر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق

متغیر میانجی «عملکرد جنسی» با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. نتایج این آزمون در جدول ۴-۱۶ آورده شده است. در این جدول، C نشان دهنده ضریب تأثیر متغیر مستقل «عاطفه منفی» بر متغیر وابسته «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» است. همچنین شاخص VAF نشان‌دهنده این است که چه نسبتی از اثر کل مربوط به اثرات غیرمستقیم است. فرضیه هشتم تحقیق بیان می‌کند که «طرح‌واره‌های هیجانی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد». نتایج آزمون سوبل برای انجام این فرضیه در جدول ۱۶ آورده شده است.

جدول ۱۲. نتیجه آزمون سوبل برای فرضیه هشتم

تأثیر «عاطفه منفی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق «عملکرد جنسی»			
شاخص VAF	آماره Z	مقدار	متغیر
۰/۲۰۵	۰/۲۷۳*	۰/۱۱۹	a) ضریب مسیر «عاطفه منفی» به متغیر میانجی «عملکرد جنسی»
		-	
		۰/۲۴۹	b) ضریب مسیر متغیر میانجی «عملکرد جنسی» به متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»
		-	
		۰/۰۵۰	S _a
		۰/۰۳۰	S _b
		۰/۱۱۵	c) ضریب تأثیر متغیر «عاطفه منفی» بر متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به نتایج جدول ۱۲ مشاهده می‌شود که تأثیر متغیر «عاطفه منفی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» معنادار است. زیرا مقدار قدر مطلق آماره Z (۰/۲۷۳) بزرگ‌تر از ۱/۹۶ است. در نتیجه عاطفه منفی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد. بنابراین فرضیه هشتم تحقیق تأیید می‌شود. لازم به توضیح است که تنها ۲۰/۵ درصد اثر کل متغیر «عاطفه منفی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» تبیین می‌شود (VAF=۰/۲۰۵).

آزمون فرضیه نهم:

فرضیه نهم تحقیق بیان می‌کند که «گسلش از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر غیرمستقیم دارد». همانند فرضیه هشتم برای آزمون این فرضیه نیز از آزمون سوبل استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول ۱۳ آورده شده است.

جدول ۱۳. نتیجه آزمون سوبل برای فرضیه نهم

تأثیر «گسلش» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق «عملکرد جنسی»			
شاخص VAF	آماره Z	مقدار	متغیر
۰/۱۸۷	۶۱۵** ۲/	۰/۱۳۶ -	a) ضریب مسیر «گسلش» به متغیر میانجی «عملکرد جنسی»
		۰/۲۴۹ -	b) ضریب مسیر متغیر میانجی «عملکرد جنسی» به متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»
		۰/۰۴۹	S _a
		۰/۰۳۰	S _b
		۰/۱۴۷	c) ضریب تأثیر متغیر «گسلش» بر متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به نتایج جدول فوق مشاهده می‌شود که تأثیر متغیر «گسلش» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. زیرا مقدار قدر مطلق آماره Z (۲/۶۱۵) بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است. در نتیجه «گسلش» از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر غیرمستقیم دارد. بنابراین فرضیه نهم تحقیق تأیید می‌شود. لازم به توضیح است که تنها ۱۸/۷ درصد اثر کل متغیر «گسلش» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» تبیین می‌شود (VAF=۰/۱۸۷).

آزمون فرضیه دهم:

فرضیه دهم تحقیق بیان می‌کند که «مخالفت‌ورزی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر غیرمستقیم دارد». برای آزمون این فرضیه از آزمون سوبل استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول ۱۴ آورده شده است.

جدول ۱۴. نتیجه آزمون سوبل برای فرضیه دهم

تأثیر «مخالفت‌ورزی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق «عملکرد جنسی»			
شاخص VAF	آماره Z	مقدار	متغیر
۰/۲۷۴	/۹۱۴** ۵	۰/۳۸۲ -	a) ضریب مسیر «مخالفت‌ورزی» به متغیر میانجی «عملکرد جنسی»
		۰/۲۴۹ -	b) ضریب مسیر متغیر میانجی «عملکرد جنسی» به متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»
		۰/۰۴۵	S _a
		۰/۰۳۰	S _b
		۰/۲۵۲	c) ضریب تأثیر متغیر «مخالفت‌ورزی» بر متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به نتایج جدول فوق مشاهده می‌شود که تأثیر متغیر «مخالفت‌ورزی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. زیرا مقدار قدر مطلق آماره Z (۵/۹۱۴) بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است. در نتیجه «مخالفت‌ورزی» از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد. بنابراین فرضیه دهم تحقیق تأیید می‌شود. لازم به توضیح است که ۲۷/۴ درصد اثر کل متغیر «مخالفت‌ورزی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» تبیین می‌شود (VAF=۰/۲۷۴).

فرضیه یازدهم تحقیق بیان می‌کند که «مهارت‌گسیختگی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد». برای آزمون این فرضیه نیز از آزمون سوبل استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول ۱۵ آورده شده است.

جدول ۱۵. نتیجه آزمون سوبل برای فرضیه یازدهم

تأثیر «مهارگسیختگی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق «عملکرد جنسی»			
شاخص VAF	آماره Z	مقدار	متغیر
۰/۰۲۸	۰/۳۶۷	۰/۰۱۰ -	a) ضریب مسیر «مهارگسیختگی» به متغیر میانجی «عملکرد جنسی»
		۰/۲۴۹ -	b) ضریب مسیر متغیر میانجی «عملکرد جنسی» به متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»
		۰/۰۲۷	S _a
		۰/۰۳۰	S _b
		۰/۰۸۶	c) ضریب تأثیر متغیر «مهارگسیختگی» بر متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به نتایج جدول فوق مشاهده می‌شود که تأثیر متغیر «مهارگسیختگی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» معنادار نیست. زیرا مقدار قدر مطلق آماره Z (۰/۳۶۷) کوچک‌تر از ۱/۹۶ است. در نتیجه «مهارگسیختگی» از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر غیرمستقیم ندارد. بنابراین فرضیه یازدهم تحقیق رد می‌شود.

آزمون فرضیه دوازدهم:

فرضیه دوازدهم تحقیق بیان می‌کند که «روان‌پریش‌خویی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر غیرمستقیم دارد». برای آزمون این فرضیه از آزمون سوبل استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول ۱۶ آورده شده است.

جدول ۱۶. نتیجه آزمون سوبل برای فرضیه دوازدهم

تأثیر «روان‌پریش‌خویی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق «عملکرد جنسی»			
شاخص VAF	آماره Z	مقدار	متغیر
۰/۱۳۹	۷۰۵** ۲	۰/۱۴۷ -	a) ضریب مسیر «روان‌پریش‌خویی» به متغیر میانجی «عملکرد جنسی»
		۰/۲۴۹ -	b) ضریب مسیر متغیر میانجی «عملکرد جنسی» به متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»
		۰/۰۵۱	S _a
		۰/۰۳۰	S _b
		۰/۲۲۷	c) ضریب تأثیر متغیر «روان‌پریش‌خویی» بر متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی»

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به نتایج جدول فوق مشاهده می‌شود که تأثیر متغیر «روان‌پریش‌خویی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. زیرا مقدار قدر مطلق آماره Z (۲/۷۰۵) بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است. در نتیجه «روان‌پریش‌خویی» از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد. **بنابراین فرضیه دوازدهم تحقیق تأیید می‌شود.** لازم به توضیح است که تنها ۱۳/۹ درصد اثر کل متغیر «روان‌پریش‌خویی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» تبیین می‌شود (VAF=۰/۱۳۹).

آزمون فرضیه سیزدهم:

فرضیه سیزدهم تحقیق بیان می‌کند که «طرحواره‌های هیجانی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد». نتایج آزمون سوبل برای انجام این فرضیه در جدول ۱۷ آورده شده است.

جدول ۱۷. نتیجه آزمون سوبل برای فرضیه سوم

تأثیر «طرح‌واره‌های هیجانی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق «عملکرد جنسی»			
شاخص VAF	آماره Z	مقدار	متغیر
۰/۷۰۲	۱/۵۸۸** ۵	-۰/۲۳۶	a) ضریب مسیر «طرح‌واره‌های هیجانی» به متغیر میانجی «عملکرد جنسی»
		-۰/۲۴۹	b) ضریب مسیر متغیر میانجی «عملکرد جنسی» به متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»
		۰/۰۵۱	S _a
		۰/۰۳۰	S _b
		۰/۰۲۵	c) ضریب تأثیر متغیر «طرح‌واره‌های هیجانی» بر متغیر «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی»

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به نتایج جدول فوق مشاهده می‌شود که تأثیر متغیر «طرح‌واره‌های هیجانی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. زیرا مقدار قدر مطلق آماره Z (۵/۵۵۸) بزرگ‌تر از ۲/۵۸ است. در نتیجه «طرح‌واره‌های هیجانی» از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی اثر غیرمستقیم دارد. بنابراین فرضیه سوم تحقیق تأیید می‌شود. لازم به توضیح است که ۷۰/۲ درصد اثر کل متغیر «طرح‌واره‌های هیجانی» روی «آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی» از طریق متغیر میانجی «عملکرد جنسی» تبیین می‌شود (VAF=۰/۷۰۲).

خلاصه فرضیه‌ها

در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با کمترین مربعات جزئی استفاده شد. خلاصه نتایج حاصل از آزمون این فرضیه‌ها در جدول ۱۸ آمده است.

جدول ۱۸. خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها

ردیف	فرضیه	نتیجه
۱	عاطفه منفی به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد.	تأیید
۲	گسلش به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد.	تأیید
۳	مخالفت‌ورزی به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد.	تأیید
۴	مهارت‌گسیختگی به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد.	تأیید
۵	روان‌پریش‌خوبی به‌عنوان یکی از ابعاد ناپه‌نجار شخصیت بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد.	تأیید
۶	طرح‌واره‌های هیجانی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد.	رد
۷	عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر مستقیم دارد.	تأیید
۸	عاطفه منفی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد.	تأیید
۹	گسلش از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد.	تأیید
۱۰	مخالفت‌ورزی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد.	تأیید
۱۱	مهارت‌گسیختگی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد.	رد
۱۲	روان‌پریش‌خوبی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد.	تأیید
۱۳	طرح‌واره‌های هیجانی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد.	تأیید

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده از پژوهش بین طرح‌واره‌های هیجانی با آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی رابطه ندارد. یافته فوق با نتایج به‌دست‌آمده در این‌سو ناهمسو است. برای مثال مهدی زاده و دره کردی (۱۳۹۹) به بررسی رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و نگرش به روابط فرازناشویی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که می‌توان از طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به نگرش به روابط فرازناشویی را پیش‌بینی کرد. همچنین در پژوهشی که توسط چهره آز ابوالحسنی و هنرپروران (۱۳۹۶) به‌منظور تبیین رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با نگرش به روابط فرازناشویی در زوجین صورت پذیرفت، یافته‌های پژوهش نشان داد که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در زنان و مردان با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه معنادار وجود دارد. اما یافته‌های دیگر پژوهش نشان داد که طرح‌واره‌های هیجانی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرازناشویی اثر غیرمستقیم دارد. یافته فوق با نتایج به‌دست‌آمده در این زمینه همسو است. برای مثال اندرسون و سیرانووسکی (۱۹۹۴) نشان دادند که زنان دارای طرح‌واره مثبت نسبت به زنان دارای طرح‌واره منفی رضایت جنسی بیشتری دارند. مقایسه بین تمایلات جنسی مردان و زنان نشان داده

است که تمایلات جنسی مردان با بازنمایی‌های شناختی آن‌ها مطابق بود، اما، این تطابق در زنان بیشتر مشهود بود. همچنین در پژوهشی که توسط بابایی (۱۳۹۷) صورت پذیرفت، نتایج نشان داد که زنانی که از طرح‌واره‌های جنسی مثبت، عملکرد جنسی بالا و رضایت جنسی بالایی برخوردارند تعارضات زناشویی پایین‌تری را تجربه می‌کنند.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان اظهار داشت که اساساً طرح‌واره‌های ناسازگار موجب سوگیری در تفسیر رویدادها می‌شوند. این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی به صوت سوءتفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های نادرست، هدف‌ها و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه در همسران پدید می‌آیند و این سوءبرداشت‌ها بر ادراک‌ها و ارزیابی‌های بعدی (زندگی مشترک) تأثیر می‌گذارند زیرا طرح‌واره‌ها در مسیر زندگی تداوم دارند و بر چگونگی رابطه فرد با خود و دیگران (به‌ویژه شریک زندگی) تأثیر دارند، از آنجاکه طرح‌واره‌های ناسازگار ناکارآمد هستند؛ ناخشنودی در روابط زناشویی را در پی دارند و زمینه را برای جدایی فراهم می‌کنند (رفیعی، حاتمی، فروغی، ۱۳۹۰).

از سوی دیگر می‌توان اظهار داشت که روابط فرازناشویی مجموعه‌ای از رفتارهایی در نظر گرفته می‌شود که به‌وسیله آن، یک همسر از ارتباط معمول با همسر خود تخطی می‌کند و اقدام به تعامل با فرد دیگری غیر از همسر می‌کند و در حقیقت این نقض تعهد زناشویی به حسادت و رقابت منجر می‌شود. اساساً طرح‌واره‌های ناسازگار موجب سوگیری در تفسیر رویدادها می‌شوند (کامپاز، گاتمن، ۲۰۱۵). این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی به‌صورت سوءتفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های نادرست، هدف‌ها و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه در همسران پدید می‌آیند و این سوءبرداشت‌ها بر ادراک‌ها و ارزیابی‌های بعدی (زندگی مشترک) تأثیر می‌گذارند زیرا طرح‌واره‌ها در مسیر زندگی تداوم دارند و بر چگونگی رابطه فرد با خود و دیگران (به‌ویژه شریک زندگی) تأثیر دارند، از آنجاکه طرح‌واره‌های ناسازگار ناکارآمد هستند، ناخشنودی در روابط را در پی دارند و زمینه را برای جدایی فراهم می‌کنند (مهدی زاده و دره کردی، ۱۳۹۹). در واقع می‌توان گفت همسرانی که دارای طرح‌واره‌های ناسازگار و محرومیت هیجانی هستند و خودکنترلی پایینی دارند، احتمال ازهم‌پاشیدگی و نداشتن تعهد در آن‌ها بیشتر است. از آنجاکه، ارضای کامل و به‌موقع نیازهای بنیادی روانی می‌تواند در ایجاد طرح‌واره‌های مثبت و مقابله مؤثر با هیجان‌ها و مدیریت آن‌ها کمک بسیاری انجام دهد (هانسون و ولیندیلند، ۲۰۱۶).

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که بین عملکرد جنسی با آسیب‌پذیری روابط زناشویی رابطه غیرمستقیم وجود دارد. یافته فوق با نتایج به‌دست‌آمده در این زمینه همسو است. برای مثال بانک و باکر (۱۹۹۵) دریافتند که نگرش افراد نسبت به روابط جنسی فرازناشویی شاخص مهمی برای پیش‌بینی تمایل به روابط جنسی فرازناشویی است؛ چراکه این اعتقادات و ارزش‌ها، درگیری در روابط فرازناشویی را ترغیب یا منع می‌کنند. همچنین در پژوهشی که توسط خدابخشی کولایی، بهرامی، رستاک و اقلیما (۱۳۹۵) به بررسی رضایت جنسی در مردان با سابقه پیمان‌شکنی و فاقد سابقه پیمان‌شکنی پرداختند. یافته‌های پژوهش

نشان داد که مردانی که رضایت جنسی پایینی داشتند، در مراتب پیمان شکنی بالاتری در زندگی خود در مقایسه با مردانی که رضایت جنسی بیشتر را در زندگی زناشویی خود تجربه کرده بودند، قرار داشتند. به نظر می‌رسد که رضایت جنسی در زوجها عامل مهم و کلیدی را در وفاداری زوجی ایفا می‌کند. توجه متخصصان و مشاوران خانواده و زوج درمانگران به این دو مؤلفه بسیار ضروری است.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان اظهار داشت که نارضایتی از رابطه جنسی، می‌تواند به مشکلات عمیق در روابط زوجین و ایجاد تنفر از همسر، دلخوری، حسادت، رقابت، حس انتقام‌گیری احساس تحقیر، احساس عدم اعتماد به نفس و نظایر آن‌ها منجر شود. این مسائل توسط تنش‌ها و اختلافات، تقویت شده یا در قالب آن‌ها تجلی و بروز می‌یابد و به تدریج شکاف بین همسران را عمیق‌تر می‌سازد (کریستوفر و اسپر، ۲۰۰۰). رضایت جنسی تنها لذت جسمانی نیست و شامل کلیه احساسات باقی‌مانده پس از جنبه‌های مثبت و منفی ارتباط جنسی می‌شود (میکائیل؛ به نقل از رفیعی و جمهری، ۱۳۹۸).

کمبودهای جنسی و عاطفی یا نداشتن جذابیت جنسی در همسران، کیفیت کم یا دفعات کم رابطه جنسی در روابط زناشویی و نداشتن تشابه و تفاهم در ازدواج، عوامل زمینه‌ساز رابطه جنسی خارج از ازدواج است؛ شاید درگیری افراد در این رابطه، ابزاری برای بازگرداندن تعادل باشد (کمپل، ۲۰۰۹). در این رابطه تحقیقات نشان می‌دهند مهم‌ترین انگیزه مردان متأهلی که به سوی روابط نامشروع کشیده می‌شوند، تجربه مجدد صمیمیت فردی و جنسی است. در ابتدای زندگی زناشویی، زوجها زندگی خود را با عشق آغاز می‌کنند، ولی به مرور زمان متوجه این موضوع می‌شوند که صمیمیت اولیه به تدریج در زندگی آن‌ها کمرنگ شده است. لذا با گذشت زمان، زندگی بعضی از زوجین به جدایی کشیده می‌شود، اما اکثریت با آهنگی یکنواخت و ملال آور، به زندگی مشترکشان ادامه می‌دهند و برای تحمل این زندگی به ارتباطات نامشروع، مشروبات الکلی، پرخوری یا استفاده از مواد مخدر روی می‌آورند؛ بنابراین با توجه به مطالب بیان شده کاهش صمیمیت جنسی باعث می‌شود تعهد عاطفی و روانی که زوجین نسبت به یکدیگر دارند از بین برود و زوج آسیب‌دیده برای ارضای نیاز صمیمت خود وارد رابطه‌ای خارج از روابط زناشویی خود گشته و از نفر سومی این صمیمت و محبت را دریافت کند. بر همین اساس صمیمیت جنسی یکی از نیازهای اساسی زندگی زناشویی و درعین حال کلید داشتن ازدواجی موفق و منبع مهمی برای تداوم زناشویی به شمار می‌رود (سلطانی زاده و باجلانی، ۱۳۹۹).

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که بین طرحواره‌های هیجانی با آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی رابطه ندارد. یافته فوق با نتایج به دست آمده در این سو ناهمسو است. برای مثال مهدی زاده و دره کردی (۱۳۹۹) به بررسی رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و نگرش به روابط فرازنشویی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که می‌توان از طرحواره‌های ناسازگار اولیه روابط فرازنشویی را پیش‌بینی کرد. همچنین در پژوهشی که توسط چهره از ابوالحسنی و هنرپروران (۱۳۹۶) به منظور تبیین رابطه طرحواره‌های ناسازگار

اولیه با نگرش به روابط فرا زناشویی در زوجین صورت پذیرفت، یافته‌های پژوهش نشان داد که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در زنان و مردان با نگرش به روابط فرا زناشویی رابطه معنادار وجود دارد. اما یافته‌های دیگر پژوهش نشان داد که طرح‌واره‌های هیجانی از طریق متغیر میانجی عملکرد جنسی بر آسیب‌پذیری روابط فرا زناشویی اثر غیرمستقیم دارد. یافته فوق با نتایج به‌دست‌آمده در این زمینه همسو است. برای مثال اندرسون و سیرانووسکی (۱۹۹۴) نشان دادند که زنان دارای طرح‌واره مثبت نسبت به زنان دارای طرح‌واره منفی رضایت جنسی بیشتری دارند. مقایسه بین تمایلات جنسی مردان و زنان نشان داده است که تمایلات جنسی مردان با بازنمایی‌های شناختی آن‌ها مطابق بود، اما، این تطابق در زنان بیشتر مشهود بود. همچنین در پژوهشی که توسط بابایی (۱۳۹۷) صورت پذیرفت، نتایج نشان داد که زنانی که از طرح‌واره‌های جنسی مثبت، عملکرد جنسی بالا و رضایت جنسی بالایی برخوردارند تعارضات زناشویی پایین‌تری را تجربه می‌کنند.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان اظهار داشت که اساساً طرح‌واره‌های ناسازگار موجب سوگیری در تفسیر رویدادها می‌شوند. این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی به صوت سوءتفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های نادرست، هدف‌ها و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه در همسران پدید می‌آیند و این سوءبرداشت‌ها بر ادراک‌ها و ارزیابی‌های بعدی (زندگی مشترک) تأثیر می‌گذارند زیرا طرح‌واره‌ها در مسیر زندگی تداوم دارند و بر چگونگی رابطه فرد با خود و دیگران (به‌ویژه شریک زندگی) تأثیر دارند، از آنجاکه طرح‌واره‌های ناسازگار ناکارآمد هستند؛ ناخشنودی در روابط زناشویی را در پی دارند و زمینه را برای جدایی فراهم می‌کنند (رفیعی، حاتمی، فروغی، ۱۳۹۰).

از سوی دیگر می‌توان اظهار داشت که روابط فرا زناشویی مجموعه‌ای از رفتارهایی در نظر گرفته می‌شود که به‌وسیله آن، یک همسر از ارتباط معمول با همسر خود تخطی می‌کند و اقدام به تعامل با فرد دیگری غیر از همسر می‌کند و در حقیقت این نقض تعهد زناشویی به حسادت و رقابت منجر می‌شود. اساساً طرح‌واره‌های ناسازگار موجب سوگیری در تفسیر رویدادها می‌شوند (کامپاز، گاتمن، ۲۰۱۵). این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی به‌صورت سوءتفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های نادرست، هدف‌ها و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه در همسران پدید می‌آیند و این سوءبرداشت‌ها بر ادراک‌ها و ارزیابی‌های بعدی (زندگی مشترک) تأثیر می‌گذارند زیرا طرح‌واره‌ها در مسیر زندگی تداوم دارند و بر چگونگی رابطه فرد با خود و دیگران (به‌ویژه شریک زندگی) تأثیر دارند، از آنجاکه طرح‌واره‌های ناسازگار ناکارآمد هستند، ناخشنودی در روابط را در پی دارند و زمینه را برای جدایی فراهم می‌کنند (مهدی زاده و دره کردی، ۱۳۹۹). درواقع می‌توان گفت همسرانی که دارای طرح‌واره‌های ناسازگار و محرومیت هیجانی هستند و خودکنترلی پایینی دارند، احتمال ازهم‌پاشیدگی و نداشتن تعهد در آن‌ها بیشتر است. از آنجاکه، ارضای کامل و به‌موقع نیازهای بنیادی روانی می‌تواند در ایجاد طرح‌واره‌های مثبت و مقابله مؤثر با هیجان‌ها و مدیریت آن‌ها کمک بسیاری انجام دهد (هانسون و ولیندیلند، ۲۰۱۶).

دیگر یافته پژوهش نشان داد که بین عملکرد جنسی با آسیب‌پذیری روابط زناشویی رابطه غیرمستقیم وجود دارد. یافته فوق با نتایج به‌دست‌آمده در این زمینه همسو است. برای مثال بانک و باکر (۱۹۹۵) دریافتند که نگرش افراد نسبت به روابط جنسی فرازنشویی شاخص مهمی برای پیش‌بینی تمایل به روابط جنسی فرازنشویی است؛ چراکه این اعتقادات و ارزش‌ها، درگیری در روابط فرازنشویی را ترغیب یا منع می‌کنند. همچنین در پژوهشی که توسط خدابخشی کولایی، بهرامی، رستاک و اقلیما (۱۳۹۵) به بررسی رضایت جنسی در مردان با سابقه پیمان‌شکنی و فاقد سابقه پیمان‌شکنی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که مردانی که رضایت جنسی پایینی داشتند، در مراتب پیمان‌شکنی بالاتری در زندگی خود در مقایسه با مردانی که رضایت جنسی بیشتر را در زندگی زناشویی خود تجربه کرده بودند، قرار داشتند. به نظر می‌رسد که رضایت جنسی در زوجها عامل مهم و کلیدی را در وفاداری زوجی ایفا می‌کند. توجه متخصصان و مشاوران خانواده و زوج درمانگران به این دو مؤلفه بسیار ضروری است.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان اظهار داشت که نارضایتی از رابطه جنسی، می‌تواند به مشکلات عمیق در روابط زوجین و ایجاد تنفر از همسر، دلخوری، حسادت، رقابت، حس انتقام‌گیری احساس تحقیر، احساس عدم اعتماد به نفس و نظایر آن‌ها منجر شود. این مسائل توسط تنش‌ها و اختلافات، تقویت شده یا در قالب آن‌ها تجلی و بروز می‌یابد و به تدریج شکاف بین همسران را عمیق‌تر می‌سازد (کریستوفر و اسپر، ۲۰۰۰). رضایت جنسی تنها لذت جسمانی نیست و شامل کلیه احساسات باقی‌مانده پس از جنبه‌های مثبت و منفی ارتباط جنسی می‌شود (میکائیل؛ به نقل از رفیعی و جمهری، ۱۳۹۸).

کمبودهای جنسی و عاطفی یا نداشتن جذابیت جنسی در همسران، کیفیت کم یا دفعات کم رابطه جنسی در روابط زناشویی و نداشتن تشابه و تفاهم در ازدواج، عوامل زمینه‌ساز رابطه جنسی خارج از ازدواج است؛ شاید درگیری افراد در این رابطه، ابزاری برای بازگرداندن تعادل باشد (کمپل، ۲۰۰۹). در این رابطه تحقیقات نشان می‌دهند مهم‌ترین انگیزه مردان متأهلی که به سوی روابط نامشروع کشیده می‌شوند، تجربه مجدد صمیمیت فردی و جنسی است. در ابتدای زندگی زناشویی، زوجها زندگی خود را با عشق آغاز می‌کنند، ولی به مرور زمان متوجه این موضوع می‌شوند که صمیمیت اولیه به تدریج در زندگی آن‌ها کم‌رنگ شده است. لذا با گذشت زمان، زندگی بعضی از زوجین به جدایی کشیده می‌شود، اما اکثریت با آهنگی یکنواخت و ملال‌آور، به زندگی مشترکشان ادامه می‌دهند و برای تحمل این زندگی به ارتباطات نامشروع، مشروبات الکلی، پرخوری یا استفاده از مواد مخدر روی می‌آورند؛ بنابراین با توجه به مطالب بیان شده کاهش صمیمیت جنسی باعث می‌شود تعهد عاطفی و روانی که زوجین نسبت به یکدیگر دارند از بین برود و زوج آسیب‌دیده برای ارضای نیاز صمیمیت خود وارد رابطه‌ای خارج از روابط زناشویی خود گشته و از نفر سومی این صمیمیت و محبت را دریافت کند. بر همین اساس صمیمیت جنسی یکی از نیازهای اساسی زندگی زناشویی و درعین حال کلید داشتن ازدواجی موفق و منبع مهمی برای تداوم زناشویی به شمار می‌رود (سلطانی زاده و باجلانی، ۱۳۹۹).

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که بین ابعاد نابهنجار شخصیت با عملکرد جنسی تأثیر غیرمستقیم وجود دارد. یافته فوق با یافته‌های به‌دست‌آمده در پژوهش‌های پیشین در این زمینه همسو است. برای مثال کریسپ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی که تأثیرات شخصیت بر کارکرد جنسی را مطالعه می‌کردند، نتیجه گرفتند؛ درون‌گرایی شدید، باز نبودن و استقبال نکردن از تجربیات جدید و بی‌ثباتی هیجانی با کارکرد بدجنسی ارتباط مستقیم دارد. همچنین آگاهی جنسی، با ارگاسم بهتر، رضایت‌مندی و اشتیاق بیشتر و نیز شاخص کارکرد جنسی زنان ارتباط معنی‌دار دارد. درنهایت به‌کارگیری راهبرد به‌کارگیری/کنارآمدن منفی نظیر خود-مقصوری، خود-درماندگی و عدم مشارکت با کارکرد جنسی ضعیف ارتباطی معنی‌داری دارد. همچنین در پژوهشی که توسط رحیمی پردنجانی، مشفق و ضاربی (۱۳۹۵) با هدف بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت جنسی زنان صورت پذیرفت، یافته‌های پژوهش نشان داد که می‌توان رضایت جنسی زنان را از طریق ویژگی‌های شخصیتی آن‌ها پیش‌بینی کرد.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان اظهار داشت که عملکرد جنسی یک پدیده چندبعدی است که تحت تأثیر بسیاری از عوامل زیستی-روانی و اجتماعی قرار می‌گیرد. حتی در مواردی که علت جسمانی برای مشکلات جنسی وجود دارد، عوامل روان‌شناختی ممکن است نقش ثانوی‌های در پیچیده کردن موقعیت داشته باشند و می‌توانند موجب اشکال در پاسخ جنسی و اختلال‌های کنشی جنسی گردند. عملکرد جنسی ممکن است تحت تأثیر منفی هرگونه استرس، اختلال هیجانی یا ناآگاهی از کارکرد و فیزیولوژی رفتار جنسی قرار گیرد. اختلال در عملکرد جنسی به هر شکلی ممکن است در تمام طول عمر وجود داشته باشد یا پس از یک دوره عملکرد طبیعی پدید آید (بوگارت و همکاران، ۲۰۱۱).

رویکرد روان تحلیل‌گری در واقع معتقد است که مشکلات جنسی نشانه‌ای از یک تعارض شخصیتی زیر بنایی هستند که نیازمند مداخلات درمانی جدی و حل تعارض است (هکر و پلر، ۲۰۰۳). گاهی بیماران مبتلا به بدکارکردی جنسی از مهار میل جنسی به‌گونه‌ای دفاعی برای محافظت از خود در مقابل ترس‌های ناخودآگاهشان در مورد مسائل جنسی استفاده می‌کنند (کاپلان و سادوک، ۲۰۰۴). این افراد ممکن است از مهار میل جنسی به‌گونه‌ای دفاعی برای محافظت از خود در مقابل ترس‌های ناخودآگاهشان در مورد روابط جنسی استفاده کنند (روزنهان و سلیگمن، ۲۰۰۷).

از سوی دیگر بررسی پژوهش‌ها نشان می‌دهد ویژگی شخصیتی روان رنجورخویی در درجه اول فرایندهای درون‌روانی افراد درزمینه روابط زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. کاهش کنترل تکانه‌های عصبی و تمایل به افکار منفی در افراد روان رنجور، دنیای درون فردی (درک فرد نسبت به رضایت از رابطه زناشویی) را بیشتر از دنیای برون فردی (میزان رضایت‌مندی شریک جنسی از رابطه زناشویی) تحت تأثیر قرار می‌دهد و منجر به تعارض درزمینه رضایت زناشویی می‌شود (لازاریدس، کلود و سابورین، ۲۰۱۰). از دیگر ویژگی‌های افراد روان رنجور، رفتار نکوهش‌کننده، تحقیرکننده و تدافعی است که می‌تواند رابطه

زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد (مألوف و همکاران، ۲۰۱۰). همچنین با توجه به اینکه یکی از عناصر تعیین‌کننده روان رنجوری، عواطف منفی است؛ ممکن است بخشی از اثرات این ویژگی بر رضایت زناشویی ناشی از خلق منفی نسبت به رضایت جنسی باشد (فیشر و مک نالتی، ۲۰۰۸).

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که بین طرحواره‌های هیجانی با عملکرد جنسی تأثیر غیرمستقیم وجود دارد. یافته فوق با نتایج پیشین به‌دست‌آمده در این زمینه همسو است. برای مثال یافته‌های پژوهش استیل (۲۰۰۴) نشان داد که بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و عملکرد جنسی رابطه وجود دارد. در همین راستا در پژوهشی که توسط زرگری نژاد و احمدی (۱۳۹۸) به‌منظور بررسی نقش واسطه‌ای طرحواره خود جنسی در رابطه بین کنش‌وری جنسی و رضایت جنسی در دانشجویان زن متأهل صورت پذیرفت، یافته‌های پژوهش نشان داد که اثر غیرمستقیم عملکرد جنسی، بر رضایت جنسی با واسطه طرحواره خود جنسی پرشور/عاشقانه و خجالتی/محتاط معنادار است.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان اظهار داشت که از نظر اپستاین و باکوم (۲۰۱۰) نوعی از شناخت‌ها که در رابطه زناشویی مهم هستند، طرحواره‌ها هستند. طرحواره‌ها الگوهای پایداری هستند که فرد آن‌ها را از زمان کودکی تا بزرگسالی با خود حمل کرده و بر اساس آن‌ها به زندگی خود سمت‌وسو می‌دهد. طرحواره به‌طور کلی به‌عنوان ساختار، قالب یا چارچوب تعریف می‌شود. طرحواره را می‌توان به‌صورت باورهایی که تحت تأثیر تجربه گذشته فرد قرار دارد و اطلاعات آینده را سازمان‌دهی می‌کند، تعریف کرد (به نقل از تیم، ۲۰۱۰). یکی از انواع طرحواره‌ها، طرحواره خود جنسی است. طرحواره خود جنسی، تعمیم شناختی در مورد جنبه‌های جنسی است که از تجربه‌های گذشته فرد نشأت گرفته و خود را در تجربه‌های فعلی نشان می‌دهد. طرحواره خود جنسی در پردازش اطلاعات اجتماعی مرتبط با عمل جنسی نیز تأثیرگذار است و رفتار جنسی را هدایت می‌کند. طرحواره خود جنسی شخص، نمایشی تاریخی از زندگی جنسی اوست و بازخورد، رفتارها، تصمیم‌ها و قضاوت‌های جنسی فرد را هدایت می‌کند (اندرسون و کیرانوکی، ۱۹۹۴). در طرحواره‌های جنسی گرایش‌های فردی بیشتر مورد نظر است. این طرحواره‌ها نگرش‌ها، رفتارها، تصمیمات و قضاوت‌های جنسی فرد را هدایت می‌کنند. طرحواره‌ها همیشه خود را در روابط نشان می‌دهند و باعث تأثیر در عملکرد رابطه می‌شوند. معمولاً ماهیت ناسازگار طرحواره‌ها زمانی ظاهر می‌شوند که افراد در روند زندگی خود و تعامل با دیگران به‌ویژه رابطه زناشویی به‌گونه‌ای عمل کنند که طرحواره‌های آن‌ها باید به هر قیمتی تأیید شود، حتی اگر برداشت اولیه آن‌ها نادرست باشد (بابایی، ۱۳۹۷).

همچنین از یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان استنباط نمود که طرحواره‌ها می‌توانند در میل، عملکرد و رضایت جنسی فرد نقش مؤثر و کارایی داشته باشند، بدین منظور که این طرحواره‌ها به‌عنوان زمینه‌ساز اصلی افکار و ادراکات افراد در زمینه عملکرد و رضایت جنسی آن‌ها قلمداد می‌شوند که می‌توانند نقش بنیادی را در این حوزه ایفا کرده و تأثیری کامل بر تمایل، رفتار و هیجان‌های جنسی افراد داشته باشند.

به عبارت دیگر، طرح‌واره‌ها به عنوان قالبی برای تجارب زندگی جنسی یک شخص و به همان نسبت چگونگی پردازش اطلاعات جنسی توسط او به کار می‌رود (اندرسون، کیرانوکسی و اسپیندل، ۲۰۰۹). بنابراین می‌توان گفت که طرح‌واره‌های جنسی نوعی از شناخت افراد در این زمینه هستند که می‌توانند به خوبی در بهبود و ارتقا سطح عملکرد و رضایت جنسی همسران تأثیرگذار و کارآمد باشند، یعنی نگرش‌ها و اعتقادات نادرست نسبت به موضوع رابطه جنسی که در بین بعضی از فرهنگ‌ها، خانواده‌ها و زوجین تازه ازدواج کرده وجود دارد می‌تواند منجر به ایجاد مشکلات و تعارضات جنسی و زناشویی بین زوجین گردد و در نتیجه دوام و بقای ازدواج را به مخاطره و یا حتی به تباهی بکشاند (اپستاین و باکوم، ۲۰۱۰).

از جمله محدودیت‌های این پژوهش این بود که با توجه به اینکه جمع‌آوری اطلاعات بر اساس ابزار خودگزارش‌دهی (پرسشنامه) بنا شده که این نوع فرایند جمع‌آوری داده ممکن است منشأ سوگیری تک‌بعدی در استفاده از روش‌ها قرار گیرد. همچنین با توجه به اینکه رابطه جنسی از خصوصی‌ترین مسائل زندگی زناشویی محسوب می‌شود و نیز به دلیل محدودیت‌های فرهنگی و مذهبی حاکم بر جامعه، ممکن است افراد به راحتی قادر به صحبت کردن در مورد مسائل جنسی خود نباشند، بنابراین عدم صداقت احتمالی برخی افراد شرکت‌کننده در مطالعه در بیان صریح مسائل جنسی خود از محدودیت‌های خارج از اختیار پژوهشگر در این مطالعه بود.

با توجه به نتایج پژوهش‌ها مشاوران و روان‌شناسان خانواده می‌توانند با برگزاری کارگاه‌هایی پیرامون عوامل مؤثر بر روابط بین فردی برای زوجین و همچنین آموزش مسائل جنسی به آن‌ها در کاهش پیمان‌شکنی و تحکیم بنیان خانواده‌ها مؤثر باشند. همچنین پیشنهاد می‌شود مشاوران و به خصوص مشاوران فعال در حوزه زوج درمانگری و خانواده در جهت بهبود عملکرد جنسی و رضایت جنسی، به نقش و اهمیت طرح‌واره‌های خود جنسی توجه ویژه‌ای کنند. با اتکا به یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان اذعان داشت که شناسایی طرح‌واره‌های هیجانی زوجین می‌تواند تلویحات درمانی، مشاوره‌ای و آموزشی ارزشمندی را برای متخصصین زوج درمانگر فراهم نماید و راهکارهای مناسبی جهت بهبود کیفیت روابط اعضای خانواده و پیشگیری از اختلاف‌های زوجین ارائه دهد.

منابع

- بابایی، انسیه. (۱۳۹۷). پیش‌بینی تعارضات زناشویی زنان درگیر خشونت خانگی بر اساس طرح‌واره‌های جنسی، عملکرد جنسی و رضایت جنسی. نشریه روان پرستاری. دوره ۶، شماره ۵، ۲۳-۱۵.
- بیاضی محمد حسین، گوهری زکیه، حجت سید کاوه، بهراد آرمان. (۱۳۹۲). رابطه بین طرح‌واره‌های هیجانی با میزان اضطراب و افسردگی و سبک‌های مقابله با استرس در بیماران کرونری قلب. مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، ۵ (۵): ۱۰۹۱-۱۰۹۸.

چهرآز ابوالحسنی، مرضیه. هنرپروران، نازنین. (۱۳۹۶). تبیین رابطه تعارضات زناشویی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با نگرش به روابط فرازنشویی در زوجین، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز، دانشگاه علمی کاربردی شوشتر.

خدابخشی کولایی آناهیتا، بهرامی سپیده، رستاک حمید، اقلیما مصطفی. (۱۳۹۵). بررسی کیفیت عشق و رضایت جنسی در مردان با سابقه پیمان‌شکنی و فاقد سابقه پیمان‌شکنی. فصلنامه مددکاری اجتماعی. ۵ (۴): ۵-۱۲.

رابرت لیپی (۱۳۹۰). تکنیک‌های شناخت درمانی. (ترجمه حسن حمیدپور وزهرا اندوز). تهران: انتشارات ارجمند (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۳).

رفیعی شبنم، جمهری فرهاد. (۱۳۹۷). رابطه خیانت زناشویی و سبک‌های عشق ورزی با رضایت جنسی زوجین از یکدیگر. انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران؛ ۱۱ (۱۱): ۱۴۱-۱۴۹.

رفیعی، سحر. حاتمی، ابوالفضل. فروغی، علی اکبر. (۱۳۹۰). رابطه بین طرحواره‌های ناسازگارانه اولیه و سبک دلبستگی در زنان دارای خیانت زناشویی. فصلنامه علمی - پژوهشی جامعه‌شناسی زنان. سال دوم. شماره اول. ۳۶-۲۱.

سلطانی زاده، محمد. باجلانی، پریسا. (۱۳۹۹). پیش‌بینی نگرش به خیانت زناشویی بر اساس اختلال عملکرد جنسی، صمیمیت و رضایت جنسی در زنان و مردان متأهل شهر اصفهان در سال ۱۳۹۶. مجله علوم پزشکی زانکو. دوره ۲۱، شماره ۶۸. ۳۲-۴۶.

ظفر قلیزاده، نسیم. (۱۳۹۷). مدل علی آسیب‌پذیری روابط فرازنشویی بر اساس شخصیت، آندروژنی و سبک‌های عشق با میانجی‌گری خرد. رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه
محمدی، خدیجه؛ حیدری، معصومه؛ فقیه‌زاده، سقراط، (۱۳۸۷)، اعتبار نسخه فارسی مقیاس Female Sexual Function Index - FSFI به عنوان شاخص عملکرد جنسی زنان، فصلنامه پایش، سال هفتم، شماره سوم، تابستان ۱۳۸۷، صص ۲۷۸-۲۶۹.

مهدی زاده، فاطمه. دره کردی، علی. (۱۳۹۹). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و نگرش به روابط فرازنشویی با میانجیگری ابعاد ذهن آگاهی به منظور ارائه مدل. مجله علوم روان‌شناختی. دوره نوزدهم، شماره ۸۷. ۳۸۳-۳۸۹.

Andersen BL, Cyranowski JM. (1994). Women's sexual self-schema. *Journal of Personality and Social Psychology*;67(6):1079.

Atkins, d. C., Bascom, d. H., & Jacobson, n. S. (2001). Understanding infidelity: correlates in a national random sample. *Journal of family psychology*, 15(4), 735.

Atkins, d. C., Marin, r. A., lo, t. T., Klann, n., & Hellweg, k. (2010). Outcomes of couples with infidelity in a community-based sample of couple therapy. *Journal of family psychology*, 24(2), 212-216.

Brewer, g., & Abell, I. (2015). Machiavellianism and sexual behavior: motivations, deception and infidelity. *Personality and individual differences*, 74, 186-191.

Campbell, A. M. (2009). How selected personality factors affect the relationships between marital satisfaction, sexual satisfaction, and infidelity. Louisiana Tech University.

Christopher, F. S., & Sprecher, S. (2000). Sexuality in marriage, dating, and other relationships: A decade review. *Journal of Marriage and the Family*, 62(4), 999-1017

Fincham, f. D., lambert, n. M., & beach, s. R. (2010). Faith and unfaithfulness can praying for your partner reduce infidelity? *Journal of personality and social psychology*, 99(4), 649-659.

Fitness, J. (2001). Emotional intelligence and intimate relationships: Marital happiness and stability. In J. Ciarrochi, J. Forgas & J. Mayer (Eds.), *Emotional intelligence in everyday life: A scientific inquiry* (pp. 98-112). New York: *Psychology Press*.

Hanson, d. Lindbellend, w. (2016). Conflict management and dyadic adjustment among married couples. doctoral dissertation, department of psychology. Colombia university.

Jeanfreau, m. M. (2009). A qualitative study investigating the decision-making process of women's participation in marital infidelity. (an abstract of a dissertation. Submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree doctor of philosophy), department of family studies and human services college of human ecology, *Kansas state university Manhattan, Kansas*.

Jenkins, Q. T. (2015). Husband's response infidelity. PHD thesis. University of Kentucky, Kentucky.

kamppaz, j. L., Guttman, j. M. (2015). Daily marital interaction and positive affect during marital conflict among newlywed couples. *Journal of family process*, 43(3), 301-314.

Mahmood, k., & Najeeb, z. (2013). Personality traits, infidelity and marital satisfaction among married men and women. *International journal of scientific & engineering research*, 4(12), 386-391.

Pronk, T. M., Karremans, J. C., & Wigboldus, D. H. (2011). How can you resist? Executive control helps romantically involved individuals to stay faithful. *Journal of personality and social psychology*, 100(5), 827.

Whisman, M. A., Gordon, K. C., Chatav, Y. (2007). Predicting sexual infidelity in a populationbased sample of married individuals. *Journal of Family Psychology*, 21, 320 - 324.

Young, k. S., Griffin-Shelley, e., cooper, a., O'mara, j., & Buchanan, j. (2000). Online infidelity: a new dimension in couple relationships with implications for evaluation and treatment. *Sexual addiction & compulsivity: the journal of treatment and prevention*, 7(1-2), 59-74.

Zare, B. (2011). Review of study on infidelity. International conference on advanced management science, IACSIT Press, Singapore.

Causal modeling of vulnerability of extramarital relationships based on emotional schemas mediated by sexual function

*Sanaz Soltani*¹

Ali Khademi^r

Abbas Bakhshipour^r

Marzieh Alivandi Vafa^f

Abstract

An extramarital affair is a traumatic event that can jeopardize a couple's married life. Therefore, the present study was performed to provide a causal modeling of the vulnerability of extramarital relationships based on emotional schemas mediated by sexual function. The statistical population in this study was all married women in Tabriz in 1399 who had been married for about 1-10 years. To select a sample from the mentioned population, a sample of at least 384 people was selected by purposive sampling method. Research data were collected using questionnaires on vulnerability of extramarital relationships, female sexual function index and emotional schemas. All analyzes were performed using Smart PLS software version 3. Findings showed that the path coefficient and t-statistic related to the effect of "emotional schemas" on "vulnerability of extramarital relationships" are equal to 0.025 and 1.531, respectively. Because the value of t is less than 1.96; therefore, at a significance level of 0.05, emotional schema has no direct effect on the vulnerability of extramarital relationships. It is also observed that the path coefficient and t-statistic related to the effect of "sexual function" on "vulnerability of extramarital affairs" are -0.249 and 8.240, respectively. As the absolute value of t is greater than 2.58; therefore, at a significance level of 0.01, sexual function has a direct effect on the vulnerability of extramarital affairs. Undoubtedly, recognizing and examining the roots of extramarital affairs and planning to prevent and reduce and eliminate the underlying factors, will guide the society in order to improve the level of health, maintain social order and balance.

---

1. PhD Student, Department of Psychology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

2. *Associate Professor, Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran (Corresponding Author).

3. Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Educational Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

4. Assistant Professor, Psychology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Keywords: extramarital affairs, emotional schemas, sexual function.